

Павлова О.Г.

викладач кафедри педагогіки та психології

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради, м. Харків, харківська область, Україна

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Проблеми мотивації протягом тисячоліть були предметом вивчення філософії, культурології, політології, психології, соціології і т.д. Мотивація є однією з фундаментальних проблем як вітчизняної, так і зарубіжної педагогіки та психології. Складність і багатоаспектність проблеми мотивації обумовлює множинність підходів до розуміння її сутності, природи, структури, а також до формування та її розвитку (В.Г. Асеев, Л.І. Божович, В.К. Вилюнас, Є.П. Ільїн, В.І. Ковальова, А.Н. Леонтьєв, А.К. Маркова, Л.А. Рєгуш, С.Л. Рубінштейн, Є.А. Сорокоумова, Х. Хекхаузен, П.М. Якобсон та ін.).

Поняття «мотивації» розглядається, як сукупність зовнішніх і внутрішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності, визначають поведінку, форму діяльності, надають цій діяльності спрямованості, орієнтованої на досягнення особистих цілей [3, с. 28].

Навчально-пізнавальна діяльність студентів характеризується поєднанням різної мотивації і залежить від наступних аспектів: вибору вищим навчальним закладом освітньої системи, на базі якої реалізується навчальна діяльність; організації освітнього процесу; суб'єктних особливостей того, хто навчається (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, рівень домагань, самооцінка і ін.); суб'єктних особливостей викладача і, перш за все, системою його відносин до студента і своєї професійної діяльності; специфіки навчального предмета, мотивації студентів та ін. Мотивація студентів є важливим структурним компонентом навчально-пізнавальної діяльності [2].

Аналізуючи особливості розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів, увесь період навчання студентів поділяють на три етапи:

I етап (1-й курс) – характеризується високорівневими показниками професійних і навчальних мотивів. Разом з тим вони ідеалізовані, тому що обумовлені розумінням їх суспільного сенсу, а не особистісного;

II етап (2-3-й курси) – відрізняється зниженням інтенсивності всіх мотиваційних компонентів; пізнавальні та професійні мотиви вже не є керуючими навчальною діяльністю;

III етап (4-5-й курси) – характеризується зростанням рівня усвідомлення та інтеграцією різних форм мотивів [2].

Студенти вступивши до вищого навчального закладу мають працювати за новими для них формами організації навчальної діяльності, новим змістом навчальних цілей та видами контролю, що вже є для них певними ускладненнями. На цьому етапі навчання майбутні вчителі не мають об'єктивного уявлення про майбутню професійно-педагогічну діяльність, що створює проблеми під час формування та розвитку у студентів мотивів навчально-пізнавальної та професійної діяльності, оскільки вони повністю не усвідомлюють необхідності тих чи інших професійних знань, умінь та навичок. З цією метою важливо створити відповідні умови якнайшвидшої адаптації студентів, залучивши їх до активної практичної діяльності. За рахунок отриманого досвіду такої діяльності майбутні педагоги ймовірно сформулюють уявлення про педагогічну діяльність та зможуть співставити її та власні можливості.

За даними багатьох опитувань, тільки від 30 до 45% першокурсників педагогічних вишів позитивно ставляться до професії вчителя. Близько 40% вступають до педагогічного ВНЗ через цікавість до того чи іншого предмету («предметні мотиви»), не виявляючи бажання до майбутньої педагогічної діяльності. 13-22% студентів не виявляють позитивного ставлення ні до діяльності вчителя, ні до профільюючого предмету, мотивами вступу до вузу в даному випадку є або прагнення уникнути служби в армії (у юнаків), або

престижність вищої освіти (у дівчат). Часто мотивом вступу до педагогічного вищого навчального закладу є зручне для студента його місце розташування. Нажаль, тенденція зниження мотивації до майбутньої професійної діяльності у студентів педагогічних вищих навчальних закладах зберігається вже протягом багатьох років і різко контрастує з мотивами вступу та навчання молоді в інші ВНЗ – технічних, медичних, юридичних, в які близько 65% абітурієнтів вступають відповідно інтересу до майбутньої професії. [1, с. 279-282]. Повертаючись до педагогічних навчальних закладів, то за статистикою до кінця навчання тільки чверть студентів відзначають, що праця в школі – це їх покликання.

Мотивація до педагогічної діяльності є однією з ключових проблем у структурі професійного становлення особистості майбутнього вчителя. Аналізуючи дослідження А.А. Вербицького, В.А. Климова, А.К. Маркової ми виявили, що для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців необхідно вирішувати питання, пов'язані з формуванням та розвитком мотивації, що спонукає студентів до активного оволодіння професійними вміннями та навиками та бажання працювати за фахом. Тому в формування та розвиток професійної мотивації до педагогічної діяльності є основним аспектом успішності професійного становлення педагога професійного навчання.

Література:

1. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2002 – 512 с: ил. – (Серия «Мастера психологии»).
2. Клепцова Є. Ю. Проблеми мотивації студентів вузу [Електронний ресурс] / Є. Ю. Клепцова, Д. О. Рубцова // Науково-методичний електронний журнал «Концепт». – 2016. – Т. 32. – Режим доступу до ресурсу: <http://e-koncept.ru/2016/56665.htm>.
3. Колот А. М. Мотивація персоналу : підручник / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2005. – 337 с.